

Till:**Miljödepartementet**

m.remissvar@regeringskansliet.se

m.klimatenheten@regeringskansliet.se

diarienummer M2021/00830

SBMIs yttrande avseende ”klimaträttsutredningen”

SBMI, Sveriges Bergmaterialindustri är branschorganisationen för producenter och leverantörer av bergmaterial samt branschens underleverantörer. Årligen produceras och levereras ca 100 miljoner ton bergmaterial i Sverige. Föreningen samlar ca 90 % av den svenska bergmaterialindustrin.

SBMI ingår inte i sändlistan för den rubricerade remissen. SBMI väljer ändå att svara på remissen mot bakgrund av att SBMIs medlemmar verkar inom ramarna för den Miljöbalken som till största delen är föremål för denna utredning. SBMIs medlemmar genomgår årligen ca 100 prövningar av täktillstånd enligt miljöbalken.

SBMI står tydligt bakom de svenska klimatmålen om att Sveriges nettoutsläpp av växthusgaser ska vara noll senast år 2045, och EUs mål om att nå netto-noll senast 2050.

SBMI har valt en aktiv roll i klimatomställningsarbetet genom att ta fram en färdplan för fossilfri konkurrenskraft där vi bland annat konstaterar att fyra av de viktigaste åtgärderna för att uppnå en fossilfri bergmaterialindustri är:

1. Elektrifiering av produktionsprocessen
2. Ökad användning av fossilfria bränslen i produktionsprocessen
3. Smartare transporter och effektivare lokalisering av bergtäkter
4. Cirkulära materialflöden

Inom dessa områden finns omfattande drivkrafter till att utveckla branschen. Den bärande grundtanken i industrins färdplaner är att vi ska klara klimatutmaningen **gemensamt**, och då i bemärkelsen gemensamt mellan samhällets olika institutioner som näringsliv, politik, regelverk, FoU. Utgångspunkten i arbetet inom fossilfritt Sverige är att klimatomställningen bara kan ske om vi tillsammans gemensamt arbetar mot samma mål. Genom samverkan mellan företag, branscher, kommuner och regioner ska vi **identifiera hinder och möjligheter för att accelerera utvecklingen**, och att finna **gemensamma** vägar framåt så att omställningen till ett fossilfritt välfärdsland påskyndas.

Mot denna bakgrund är det märkligt att läsa att utgångspunkten i klimaträttsutredningen är att inget händer om inte staten genom reglering, detaljerade tillståndsvillkor, och detaljerad tillsyn ingriper för att begränsa näringslivets utsläpp.

SBMI avstyrker en ökad detaljreglering genom tillståndsvillkor.

Villkoren för industrins omställning till eldrift behöver vara goda

SBMI förespråkar utgångspunkten att vi gemensamt ska klara klimatutmaningen, och att företagets utvecklingskraft och innovationsförmåga behöver främjas genom att få de bästa möjliga förutsättningarna för klimatomställning.

Det handlar ytterst om hur investeringsviljan påverkas av regelsystemet. Det är inte lagstiftningen som driver utvecklingen, även om den kan vara viktig för att skapa jämlika konkurrensvillkor.

Omställningstakten idag i branschen är hög, och det finns en utbredd tro på att det är möjligt att klara av dessa mål, men inte utan ansträngning. Ett fortsatt målmedvetet arbete och väl fungerande **samverkan mellan samhällets olika aktörer krävs** för att det ska vara möjligt.

Villkoren för industrins omställning till eldrift är en mycket viktig förutsättning för att klara av klimatomställningen och utfasningen av fossila drivmedel.

Under de senaste 30 åren har Sverige minskat klimatutsläppen med 30% samtidigt som vi fördubblat BNP och ökat befolkningen med 20%. För att vi ska nå vårt klimatmål så måste takten på minskningen öka till ca 5-8 %. Inom ramens för regeringens initiativ Fossilfritt Sverige så har alla branscher skapat färdplaner för att Sverige ska kunna bli ett fossilfritt välfärdsland 2045.

Klimaträttsutredningen konstaterar att en av de viktigaste åtgärderna för att samhället ska kunna ställas om är snabbare och effektivare tillståndsprövningar.

Utredningen identifierar också att de mest effektiva åtgärderna för att minska klimatpåverkan på både kort och lång sikt är ekonomiska styrmedel och satsningar på kunskapsuppbyggnad och kunskapspridning som båda leder till lägre produktionskostnader och förbättrad konkurrenskraft.

Utredningen har dock valt att föreslå två andra lagförändringar:

- Att införa kvantitativa begränsningar avseende klimatpåverkan i tillståndsprövningen
- Att ge regeringen möjlighet att stoppa enskilda verksamheter.

SBMI avstyrker de båda förslagen om kvantitativa begränsningar i tillståndsprövning och Stoppregeln.

Utredningen påpekar att kvantitativa regleringar i tillståndsprövningen har tydliga negativa konsekvenser:

- konkurrenssnedvridning mellan nya och gamla anläggningar
- dyrare jämfört med ekonomiska styrmedel
- risk för koldioxidläckage och
- risk att alla minskningar vi gör för verksamheter inom den europeiska utsläppshandeln kommer att leda till ökningar i andra länder.

SBMI anser att detta är mycket viktiga konsekvenser att beakta, och utöver dessa effekter så riskerar branschen följande konsekvenser:

- Mer komplicerad miljökonsekvensbeskrivning och kortare tidsbegränsningar för tillstånd.
- Långsammare och mer osäker tillståndsprövning.
- Risk för ökade skillnader avseende klimatkrav mellan olika företag där domstolen ska ta hänsyn till varje fall individuellt baserat på varje företags förutsättningar.

- Det kommer bli svårare att använda krossar drivna av fossilt bränsle vilket skulle kunna innebära att mobila krossar och tåker utan nära anslutning till el. Eftersom transporten av stenmaterial är mer klimatpåverkande än krossningen så kan en snäv tolkning av klimatpåverkan utan hänsyn till minskade transporter leda till färre mobila krossar och färre tåker och därmed högre klimatpåverkan.

Processen för verksamhetstillstånd behöver förbättras

Miljötillståndprocessen präglas idag av långa beslutstider, omfattande utredningsböroda, oförutsägbarhet, rättsosäkra tolkningar och krav från myndigheter som uppträder som parter i tillståndsprövningar. Samtidigt har miljöprövningsprocesserna fått allt större betydelse och mer omfattande konsekvenser då både naturskyddsbestämmelser och vattenförvaltningsbestämmelser kommit att styra tillåtligheten för många verksamheter. Dagens tillståndsgivning präglas av otydlighet och är därför inte rättssäker.

Det finns ett stort behov av att se över processen för verksamhetstillstånd!

För att Sverige ska ha en chans att klara klimatmålet, och fortsatt vara en attraktiv miljö för företagande och investeringar behövs en radikal förbättring av processen för verksamhetstillstånd. Oförutsägbarheten i dessa processer utgör ett av de största hindren för industrins utveckling, inte minst hotar den utvecklingen mot ökad hållbarhet. En robust och balanserad avvägning behöver ske mellan konsekvenser där man tydligt beaktar klimataspekten, näringsaspekten och samhällseffekter.

SBMI och bergmaterialindustrin är en av de 22 branscher som tagit fram färdplaner för branschens utveckling till fossilfri konkurrenskraft. En essentiell förutsättning för genomförandet av bergmaterialindustrins färdplan är att vi har väl fungerande processer för verksamhetstillstånd, och att villkoren i dessa tillstånd verkar för samhällets klimatmål och utveckling till ökade cirkulära materialflöden. Idag är det alltför vanligt att miljölagstiftningen utgör hinder för den gröna omställningen och den cirkulära ekonomin.

Trots att utredningen konstaterar att det finns en rad utmaningar att "klimatanpassa Miljöbalken" i enlighet med utredningens uppdrag så går man vidare och föreslår att klimatkrav ska inkluderas i tillståndsprövningen och dessutom ska regeringen kunna stoppa enskilda verksamheter genom en särskild stopplag där de ställs till svars för att svenska nationella utsläppsmål inte nås.

Därutöver vill utredningen också ytterligare begränsa tillståndens längd vilket med all säkerhet kommer att leda till att antalet miljöprövningar kommer att öka och belastningen på prövningsmyndigheterna kommer att öka, och därmed handläggningstiderna.

SBMI ställer sig även bakom de grundläggande idéer som framförs i Svenskt näringslivs remissvar, främst de idéer som handlar om:

- Det är olyckligt att utredningen begränsas av ett så snävt nationellt perspektiv
- Det är olyckligt att utredningen tar sin utgångspunkt i att en ökad detaljstyrning av företagens verksamhet krävs för klimatmålet

/

SBMI, Sveriges Bergmaterialindustri

Mårten Sohman, vd, marten.sohlman@sbmi.se